

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра історії України

**Силабус
навчальної дисципліни
«Історія та культура України»**

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ Мова викладання – українська.
Викладачі	Комарніцький Олександр Борисович, доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України
Профайл викладачів	https://histua.kpnu.edu.ua/oleksandr-borysovyeh-komarnitskyi/ https://scholar.google.com.ua/citations?user=NlrwupcAAAAJ&hl=uk http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/suak/corp.exe?&I21DBN=SAUA&P21DBN=SAUA&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0079313 https://uk.wikipedia.org/wiki/Комарніцький_Олександр_Борисович
Е-mail	kob-1974@ukr.net komarnitskyi.olexandr@kpnu.edu.ua
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/user/view.php?id=2974&course=1657
Консультації	Групові консультації проводяться щотижня за графіком кафедри, індивідуальні – в другій половині всіх робочих днів

2. Анотація до курсу

Історія України – одна зі складових історичної науки, що досліджує генезис і закономірності становлення та розвитку українського народу, його боротьбу за національно-державну незалежність та пов'язані з нею подвиги, тріумфи, драми, трагедії.

Предметом вивчення курсу історії України є складний процес формування та розвитку багатомільйонного українського народу, його діяльності в соціально-економічній, духовній, політичній і державній сферах з давніх-давен до сьогодення. Разом з тим історія України має розглядатися в тісному взаємозв'язку з глобальними історичними процесами, з історією її найближчих сусідів, з якими у різні часи українці перебували у складі різних держав.

Предмет історії України включає:

- історію території;
- історію титульного етносу;
- історію державотворення;
- матеріальну і духовну культуру;
- роль і значення окремих державних, релігійних і культурних діячів.

Вивчення історії сприяє формуванню історичної свідомості народу, в якій органічно поєднуються знання, погляди, уявлення про суспільний розвиток. Закріплена в традиціях, обрядах, художніх образах та теоріях, історична свідомість дає змогу людству узагальнити історичний досвід.

Навчальна дисципліна «Історія та культура України» належить до освітніх компонентів загальної підготовки (обов'язкова) та увідповіднюється з освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Мова і література (польська, англійська)) спеціальності 014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (польська) спеціалізації 014.028 Польська мова та зарубіжна література галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

На вивчення курсу відводиться 150 годин (5 кредитів ECTS).

Історія та культури України тісно пов'язане з всесвітньою історією, історією та культурою окремих регіонів, країн, епох, різних сфер суспільного розвитку, історіографією, архівознавством, археографією, історичною географією, культурологією, археологією, етнографією, документознавством, музеєзнавством, кодикологією, бібліографією.

Програма та завдання навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Суспільні трансформації та розвиток України з давніх часів і до сьогодення.

3. Мета та цілі курсу

Мета викладання навчальної дисципліни «Історія та культура України» полягає у формуванні у студентів факультету іноземної філології цілісних, системних знань про основні політичні, соціально-економічні, культурні події, явища та процеси минулого, діяльність видатних історичних діячів у різні періоди вітчизняної історії; вміння їх аналізувати, узагальнювати, виділяти основні тенденції і закономірності перебігу історичних подій, виявляти причинно-наслідкові зв'язки; уміти критично оцінювати історичні факти та діяльність осіб; володіти науковою термінологією й користуватися нею; розглядати суспільні явища в розвитку і конкретно-історичних умовах.

Основні завдання вивчення дисципліни «Історія та культура України» є:

- розкрити наукову періодизацію історії України, зміст основних періодів української історії, визначальні події та явища, при цьому виважено підходити до оцінок історичних подій;

- вивчити особливості формування та розвитку національного державотворення, значення боротьби українського народу за її відродження та збереження основні напрямки розбудови української суверенної держави;

- висвітлити історію соціально-економічного та політичного розвитку України, стан сучасного розвитку та перспективи ринкової трансформації економіки України;

- визначити роль і місце в історії України видатних історичних осіб;

- показати роль української держави в системі міжнародних відносин.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **знати**:

– основні події і факти з історії та культури України;

– основні закономірності та особливості соціально-економічного та політичного та культурно-духовного розвитку України;

– періодизацію історії України та її культурного розвитку і основний зміст найважливіших етапів у її історичному розвитку;

– внесок видатних політичних, державних, військових, науково-культурних діячів у справу становлення, захисту і розвитку української нації;

понятійний апарат;

– хронологію та історичну карту.

вміти:

– оперувати основними подіями, фактами, процесами з історії та культури України, розглядати їх у логічному взаємозв'язку і піддавати системному науковому аналізу, робити відповідні висновки;

– працювати з джерелами та монографічною літературою;

– порівнювати, знаходячи спільні риси та відмінності в історичному розвитку України та інших країн Європи;

– аргументовано, на основі історичних фактів, обстоювати власні погляди на ту чи іншу проблему;

- виділяти теоретичні та практичні цінності з духовного і матеріального надбання культури українського народу;
- робити чіткі, об'єктивні та науково умотивовані висновки про еволюцію української державності та культури від часу її виникнення і до початку XXI століття;
- володіти понятійним апаратом та історичною картою.

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти
Загальні компетентності	ЗК 2. Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини і громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства. ЗК 3. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність та мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження. ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 8. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

4. Формат курсу

Навчальний курс «Історія та культура України» - стандартний, є органічною частиною обов'язкового компоненту нормативних навчальних дисциплін професійної підготовки. Стандартний, обсягом 150 годин (5 кредитів), в тому числі 30 годин лекцій, 20 годин семінарських занять і 100 годин самостійної роботи студентів для денної форми навчання.

5. Результати навчання

Програмні результати навчання:

ПРН 15. Забезпечує діалог культур у процесі вивчення іноземних мов та літератури, створює умови для міжкультурної комунікації.

ПРН 17. Здатний аналізувати й вирішувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на підставі сформованих ціннісних орієнтирів, визначати власну соціокультурну позицію в полікультурному суспільстві, бути носієм і захисником національної культури.

Очікувані результати навчання з дисципліни:

–мати творчо-критичне мислення, творчо використовувати різні теорії та історіографічний доробок як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників у процесі вирішення соціальних і професійних завдань;

–вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації;

–вміти працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), видобувати, обробляти й систематизувати інформацію з історії та культури України, використовувати їх в освітньому процесі;

–здатність аналізувати й вирішувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на підставі сформованих ціннісних орієнтирів, визначати власну соціокультурну позицію в полікультурному суспільстві, бути носієм і захисником національної культури;

–оперувати основними подіями, фактами, процесами з історії та культури України, розглядати їх у логічному взаємозв'язку і піддавати системному науковому аналізу, робити відповідні висновки;

–порівнювати, знаходячи спільні риси та відмінності в історичному розвитку України та інших країн Європи;

–аргументовано, на основі історичних фактів, обстоювати власні погляди на ту чи іншу проблему;

–виділяти теоретичні та практичні цінності з духовного і матеріального надбання культури українського народу;

–робити чіткі, об'єктивні та науково умотивовані висновки про еволюцію української державності та культури від часу її виникнення і до початку XXI століття і застосовувати ці знання під час вивчення історії української літератури та української мови та проведенні уроків української мови і літератури в закладах загальної середньої освіти.

6. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Освітня програма, спеціальність	<i>освітня програма</i> Середня освіта (Мова і література (польська, англійська)) <i>спеціальність</i> 014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (польська)) <i>спеціалізація</i> 014.028 Польська мова та зарубіжна література <i>галузь знань</i> 01 Освіта/Педагогіка
Рік навчання / рік викладання	перший / 2024-2025
Семестр вивчення	2
Обов'язкова / вибіркова	обов'язкова
Кількість кредитів ЄКТС	5
Загальний обсяг годин	150
Кількість годин навчальних занять	50
Лекційні заняття	30
Семінарські заняття	20
Самостійна та індивідуальна робота	100
Форма підсумкового контролю	екзамен

7. Преквізити курсу

Передумови для вивчення дисципліни – базові знання шкільного курсу «Історії України».

8. Технічне й програмне забезпечення, обладнання

Для проведення лекційних і семінарських занять, а також контролю за самостійною та індивідуальною навчально-дослідною роботою використовуються мультимедійна лекційна

аудиторія, мультимедійний проектор, екран для проектора, ноутбук або персональний комп'ютер, мережа Інтернет, модульне об'єктно-орієнтоване динамічне середовище MOODLE, конференції у Google Meet.

9. Політика курсу

Відвідування занять. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і семінарські заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. «Положення про організацію освітнього процесу в КПНУ імені Івана Огієнка» URL: <https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view>.

Якщо здобувач не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, виконав завдання самостійної роботи та модульної контрольної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття здобувач має відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні й лабораторні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Очікується, що здобувачі поступово відпрацьовуватимуть пропущені заняття й звершать цей процес вчасно (до останнього аудиторного заняття з дисципліни). Відпрацювання лекційного заняття передбачає знання здобувачем теоретичних питань плану. Відпрацювання пропущеного семінарського заняття передбачає опанування теоретичних питань плану заняття.

Очікується, що здобувачі не будуть запізнюватися на заняття, а мобільні телефони під час занять використовуватимуть лише з освітньою метою.

Під час організації занять з використанням технологій дистанційного навчання очікується, що здобувач працюватиме на заняттях (з використанням платформ для відеоконференцій) з увімкненою вебкамерою.

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності регулюється Кодексом академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (<https://cutt.ly/4TiCHkS>) та Положенням про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (<https://cutt.ly/vTiVowX>).

Очікується, що роботи здобувачів будуть їх оригінальними міркуваннями. Відсутність покликань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших здобувачів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Списування під час семінарських занять, підготовки до них, самостійної та контрольної роботи, екзамену заборонені (зокрема, з використанням мобільних пристроїв). Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмових роботах здобувачів та фактів списування є підставою для їх незарахування викладачем (незалежно від масштабів плагіату чи обману).

Література. Для пошуку рекомендованої літератури здобувачі можуть послуговуватися бібліотекою університету, фахових кафедр та інтернетними ресурсами. Здобувачі заохочуються до використання літератури, якої немає з-поміж рекомендованої.

Комунікування з викладачем. Спілкування з викладачами здійснюється під час лекційних, семінарських занять (участь у бесідах, дискусіях, відповіді на питання тощо). Очікується, що здобувачі будуть задавати викладачам запитання, цікавитися додатковими відомостями й сучасними науковими знаннями з курсу.

Викладачі щотижня проводять консультації (офлайн і онлайн).

10. Схема курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин	
	усього	у тому числі

		Лекційні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Тема 1. Вступ до курсу «Історія та культура України»	2	2	-	-	-	-
Тема 2. Первісне суспільство та перші державні утворення на території України	10	2	-	-	8	-
Тема 3. Київська та Галицько-Волинська держава	16	4	4	-	8	-
Тема 4. Українські землі під владою іноземних держав.	12	2	2	-	8	-
Тема 5. Українська національна революція XVII ст.	4	2	2	-	-	-
Тема 6. Україна наприкінці XVII – у XVIII ст. Гетьманщина	13	2	2	-	9	-
Тема 7. Українські землі в складі Російської та Австро-Угорської імперій	18	4	2	-	12	-
Тема 8. Україна в період Першої світової війни та Української революції 1917-1920 рр.	13	4	-	-	9	-
Тема 9. Україна у міжвоєнний період (20-30-ті рр. XX ст.)	13	2	2	-	9	-
Тема 10. Україна в роки Другої світової війни.	13	2	2	-	9	-
Тема 11. Українська РСР у 1945-1991 рр.	13	2	2	-	9	-
Тема 12. Україна у добу державної незалежності	13	2	2	-	9	-
Разом за змістовим модулем	140	30	20	-	90	-
ІНДЗ	-	-	-	-	-	10
Разом годин	150	30	20	-	90	10

11. Методи навчання і форми оцінювання

Поточний контроль проводиться з метою перевірки рівня підготовки здобувачів вищої освіти за визначеною темою; забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами вищої освіти, управління навчальною мотивацією здобувачів. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів здобувачів при обговоренні питань семінарського заняття, виконанні аналітичних завдань. Форма модульного контролю: модульна контрольна робота. Формою підсумкового контролю є екзамен.

12. Система оцінювання та вимоги

Увесь навчальний курс оцінюється в 100 балів. В поточне оцінювання включається: семінарські заняття – 20 балів, модульна контрольна робота – 30 балів, самостійна робота – 5 балів, індивідуальні навчально-дослідні завдання – 5 балів.

Поточний і модульний контроль (60 балів)				Екзамен	Сума
Поточний контроль	МКР	Самостійна робота	Індивідуальні навчально-дослідні завдання		
20 балів	30 балів	5 балів	5 балів		

Поточний контроль

Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях – 12.

Критерії оцінювання знань, умінь, навичок здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	2	Здобувач вищої освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спроби розповісти суть заданого матеріалу, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості узагальнення. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний певною мірою відтворити його; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	5	Здобувач вищої освіти знає половину навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацювати частину навчального матеріалу; робить прості узагальнення але окремі висновки не логічні, не послідовні. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення

		навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання, користуватися додатковими джерелами. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
Достатній (алгоритмічно цієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок; вміє самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовує термінологію; здатен скласти таблиці, схеми. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	8	Знання здобувачем вищої освіти досить повні, він достатньо вільно застосовує вивчений матеріал; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Високий (творчо- професійний)	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний самостійно вивчити матеріал; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми,

		самостійно здобувати і використовувати інформацію; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Якщо здобувач вищої освіти не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0, 1, 2, 3, отримані на навчальних заняттях, не виконав модульної контрольної роботи (МКР), завдання самостійної та індивідуальної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття здобувач вищої освіти має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за семінарські заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Здобувачу вищої освіти, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Здобувач вищої освіти, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з невідповідністю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, здобувач вищої освіти повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Рейтингова оцінка у балах знань, умінь і навичок здобувача на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля обчислюється після проведення цих занять та ліквідації ним поточної заборгованості, пов'язаної з пропусками занять, невідповідністю або недостатньою підготовленістю до них відповідно до «Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (зі змінами та доповненнями)» (<https://cutt.ly/mL7b6am>).

Здобувачі вищої освіти, які за виконання завдань СР отримали рейтинговий бал менший 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися на звіт за виконання СР на консультації, або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Оцінювання самостійної роботи (5 балів)

Контроль за самостійною роботою відбувається на консультаціях за 5-бальною системою оцінювання. Дозволяється захист питань самостійного опрацювання у формі колоквиуму (усно). Успішно виконана самостійна робота вважається, якщо студент отримав рейтинговий бал не менший 60% від загальної кількості балів, виділених на неї, тобто не менше як 3 бали.

Критерії оцінювання

5 балів	Зміст відповідей відповідає проблемам завдань; повнота розкриття завдань; розкриття ключових аспектів завдань. Виконані завдання чітко структуровані. Текст не містить граматичних помилок. Матеріал завдань представлено у повній та закінченій формі.
4 бали	Зміст відповідей відповідає проблемам завдань; зміст їх відповідає суті завдань, якісно і логічно розкритих але не завжди у достатньо повній формі. Виконані завдання чітко структуровані, текст не містить граматичних помилок. Матеріал завдань частково або не завжди закінчено.
3 бали	Зміст відповідей не зовсім відповідає суті визначеним завданням; відносно якісно і логічно розкритих але не завжди у достатньо повній формі; не повне

	розкриття ключових питань; не усі питання опрацьовано. У тексті зустрічаються граматичні помилки та неточності. Матеріал завдань частковий або не завжди закінчений.
2-0 балів (не зараховано)	Студент допускає грубі помилки при виконанні роботи. Не розуміє сутність її виконання. Не може розкрити та обґрунтувати поставлені питання. Студент не здатен захистити виконані завдання.

Оцінювання індивідуальних навчально-дослідних завдань (5 балів)

Індивідуальна навчально-дослідна робота з курсу «Історія та культура України» здійснюється на консультації шляхом доповіді-презентації студентами отриманої тематики.

ІНДЗ оцінюється максимально у 5 балів, мінімально допустима кількість балів – 3.

Критерії оцінювання ІНДЗ

5 балів	Зміст доповіді відповідає обраній для дослідження темі. Студент вийшов на високий рівень теоретичних узагальнень, провів детальний аналіз явищ і процесів у досліджуваному об'єкті. Студентом повністю розкритий зміст роботи. На основі проведених досліджень та облікових робіт зроблені ґрунтовні висновки, узагальнення.
4 бали	Зміст доповіді відповідає обраній для дослідження темі, містить всі необхідні структурні компоненти. У презентованій роботі допущені неточності в теоретичному узагальненні матеріалу. На основі проведеного дослідження зроблені висновки.
3 бали	Зміст доповіді відповідає обраній для дослідження темі, однак відсутній послідовний логічний взаємозв'язок між структурними елементами та алгоритм розв'язання поставленої проблеми. У презентованій роботі наявний стислий аналіз явищ і процесів на досліджуваному об'єкті, але прослідковуються проблеми в узагальненні матеріалу. На основі проведених досліджень та облікових робіт не чітко зроблені або й відсутні висновки.
2-0 балів (не зараховано)	Зміст доповіді не відповідає обраній для дослідження темі. У презентованій роботі наведені дані, що суперечать обраному джерелу. Нерозкритими залишаються поставлені у роботі завдання.

Модульна контрольна робота (30 балів)

Після вивчення усього матеріалу здобувачі вищої освіти пишуть модульну контрольну роботу.

Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі (у вигляді відповідей на три питання). До її написання допускаються усі студенти. Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання модульних контрольних робіт отримали рейтинговий бал менший 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для виконання або не виконали завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Модульна контрольна робота складається із 3 питань, які оцінюються по 10 балів.

З дисципліни «Історія та культура України» здобувачі пишуть одну модульну контрольну роботу.

Критерії оцінювання

Шкала ECTS	Бали	Критерії оцінювання

«відмінно»	9-10 балів	Здобувач вищої освіти у відповідях на питання демонструє глибокі знання, повною мірою володіє матеріалом, що дозволяє виявляти розуміння змісту предмету, його основних положень, категоріального апарату тощо, може обґрунтовувати свої судження, аргументуючи правильну відповідь, логічно та послідовно формулює текст відповіді на поставлене завдання.
«добре»	7-8 балів	Результати відповідей здобувача вищої освіти відповідають тим самим вимогам, що й для оцінки «відмінно», але при цьому здобувач допускає певні неточності та незначні помилки. Здобувач володіє матеріалом, правильно відповідаючи на поставлені завдання, логічно формулює відповіді, намагаючись аргументувати їх.
«задовільно»	6 балів	Відповіді здобувача вищої освіти на питання дозволяють виявити знання і розуміння основних положень предмета, певне володіння категоріальним апаратом, проте характеризуються фрагментарністю, відсутністю повноти та аргументованості. Здобувач допускає помилки при відповідях на питання, не вміє достатньо обґрунтувати свої судження.
«незадовільно»	5-0 балів (не зараховано)	Відповіді здобувача вищої освіти на питання не виявили знань та розуміння основних положень предмета, що спричинило значну кількість помилок або, взагалі, повну/часткову відсутність відповідей. Здобувач не вміє логічно побудувати відповідь, обґрунтовувати свої судження, плутається у розумінні категоріального апарату тощо.

Семестровий екзамен (40 балів)

Білет екзамену складається з трьох теоретичних питань, які оцінюються по 12 балів. Ще 4 бали студенти можуть здобути, відповідаючи на 4 тестові завдання закритого типу. Кожне тестове завдання оцінюється 1 балом.

Теоретичні питання екзаменаційного білета оцінюються відповідно до таких критеріїв:

Оцінка	Вимоги
«Відмінно» 40-35 балів	Здобувач вищої освіти виявляє глибокі фундаментальні теоретичні знання, повно викладає вивчений матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, розуміє можливість різних тлумачень однієї і тієї ж проблеми, вміє оцінювати аргументи для її доведення, формулює своє бачення проблеми, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження, застосовувати знання на практиці у нестандартних ситуаціях, наводити необхідні приклади, викладає матеріал логічно, послідовно, вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови.
«Добре» 34-29 балів	Якщо відповідь студента відповідає тим самим вимогам, що і для оцінки «відмінно», але при цьому студент допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу та мовному оформленні висловлювання. Студент вміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, може застосовувати вивчений матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях.
«Задовільно»	Якщо студент виявляє знання і розуміння основних положень

28-24 балів	предмета, але викладає матеріал неповно і допускає неточності у визначенні понять; не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; не в змозі захистити проект побудови системи роботи з певних тем дисципліни; викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовному оформленні викладу.
«Незадовільно» 23 бали і менше	Якщо студент виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє методичним апаратом, допускає помилки у формулюванні понять, які спотворюють їх зміст, не вміє самостійно побудувати систему вивчення певних тем, хаотично і невпевнено викладає матеріал. Студент неспроможний виконати стандартні завдання навіть після навідних питань викладача.

Оцінювання екзамену:

Студенти, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, не допускаються до екзамену. Вони допускаються до екзамену після ліквідації академічної заборгованості за результатами поточного контролю. Вважається, що студент підготувався до екзамену, якщо рейтингова оцінка за його результатом більша або дорівнює 24 балам. Студентам, які за екзамен отримали незадовільну оцінку, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки. Ліквідація академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяється до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускається не більше двох разів з навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яка створюється за розпорядженням декана факультету.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до таблиці відповідності.

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з кредитного модуля (навчальної дисципліни)	Підсумкова оцінка за шкалою ЄКТС	Підсумкова оцінка за національною шкалою
		екзаменаційна
90-100 і більше	A (відмінно)/Excellent	відмінно
82-89	B (добре)	добре
75-81	C (добре)/Good	
67-74	D (задовільно)/Satisfactory	задовільно
60-66	E (достатньо)/Enough	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)/Fail	незадовільно

13. Література

Основна

1. Історія України: Навч. посіб. / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. 3-тє вид., допов. і переробл. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 595 с. URL: <https://www.slideshare.net/slideshow/ss-67448375/67448375>
2. Історія України: Хрестоматія / Упоряд. В.М. Литвин. Київ: Наук. думка, 2013. 1056 с. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-00-1312-4/978-966-00-1312-4.pdf>
3. Комарніцький О. Б. Історія України: навч. посіб. для студ. коледжів, технікумів та училищ. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2015. 596 с. URL: <https://kpidi.edu.ua/biblioteka/I/Історія%20України%20Комарніцький%20О.Б..pdf>
4. Україна в епіцентрі протистояння світових систем (1939–1990) / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Академперіодика, 2021. 544 с., 96 с. іл. (Україна. Нариси історії). URL:

http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016477

5. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939) / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Академперіодика, 2021. 620 с., 124 с. іл. (Україна. Нариси історії). URL:

http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016476

6. Україна і виклики посттоталітарного транзиту (1990–2019) / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Академперіодика, 2021. 592 с., 48 с. іл. (Україна. Нариси історії). URL:

http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016478

7. Шандра В., Аркуша О. Україна в XIX столітті: доба модернізації / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Академперіодика, 2022. 706 с., 136 с. іл. (Україна. Нариси історії). URL:

http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0017093

Додаткова

1. Бойко О. Д. Історія України: навч. посіб. 3-тє вид, виправл., доповн. Київ: Академвидав, 2010. 688 с.

2. Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації XIX-XX ст. [Навч. посіб.]. Київ: Генеза, 1996. 360 с.

3. Даниленко В. М. Україна в 1985-1991 рр.: остання глава радянської історії / НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2018. 278 с.

4. 25 років незалежності: нариси історії творення нації та держави / Відп. ред. В. Смолій; Кер. авт. кол. Г. Боряк; Авт. кол.: В. Головка (коорд. проекту), В. Даниленко, С. Кульчицький, О. Майборода, В. Смолій, Л. Якубова, С. Янішевський; НАН України, Інститут історії України. Київ: Ніка-Центр, 2016. 796 с.

5. Історія України: новітня доба: навч. посіб. / [В.М. Литвин, В.Ф. Колесник, А.Г. Слюсаренко та ін.]; за ред. В.М. Литвина. Київ: Академвидав, 2012. 480 с.

6. Історія української культури. У 5 томах. Т. 1. Історія культури давнього населення України. Київ: Наукова думка, 2001. 1135 с.; Т. 2. Українська культура другої половини XIII першої половини XVII століть. Київ: Наукова думка, 2003. 847 с.; Т. 3. Українська культура другої половини XVII –XVIII століть. Київ: Наукова думка, 2001. 1246 с.; Т. 4. Книга 1. Українська культура першої половини XIX століття. Київ: Наук. думка, 2008. 1007 с.; Т. 4. Книга 2. Українська культура другої половини XIX століття. Київ: Наукова думка, 2005. 1296 с.

7. Комарніцький О. Б. Аграрна історія України: навч.-метод. посіб. / Вид. 2-ге, доп. і перероб. [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2023. 120 с. URL:

<http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7645/Komaritskyi-O.B.-Ahrarna-istoriia-Ukrainy-2023.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

8. Комарніцький О. Б. Історія українсько-російських відносин (XX – початок XXI ст.): навч.- метод. посіб. [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2024. 154 с. <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7991/Komaritskyi-O.-Istoriia-ukrainsko-rosiiskykh-vidnosyn-20-pochatok-21-st.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

9. Комарницький О. Б. Студіювання історичних джерел: навч.-метод. посіб. [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2024. 222 с. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/8153>
10. Лекції з історії світової та вітчизняної культури: навч. посібник. Вид. 2-е, перероб. і доп. / За ред. проф. А. Яртиця і проф. В. І. Мельника. Львів: Світ, 2005. 568 с.
11. Литвин В. М. Історія України (у 3-х томах) Т.1. З найдавніших часів до кінця XVIII ст. Київ: Альтернативи, 2003. 864 с.; Т.2. Кінець XVIII – початок XX ст. Київ: Альтернативи, 2005. 760 с.; Т.3 (Новітній час (1914-2014)). Кн.1. Київ: Альтернативи, 2005. 832 с.; Кн.2. 640 с.
12. Мартинов А. Ю. Україна в спільній зовнішній і безпековій політиці Європейського Союзу (2014–2023): Аналітична доповідь / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2023. 49 с.
13. Мицик Ю.А., Бажан О.Г. Історія України. Київ: ТОВ «Вид-во «КЛЮ»», 2015. 680 с.
14. Олійник С. В., Сидорук С. А. Історія України: конспект лекцій для студентів неісторичних факультетів вищих навчальних закладів України. Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О. В., 2011. 172 с
15. Олійник С. В., Трубчанінов С. В. Україна в період між двома світовими війнами: курс лекцій. Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2010. 194 с.
16. Реєнт О. П. Україна в імперську добу (XIX – початок XX ст.). Київ: Інститут історії України НАН України, 2003. 340 с.
17. Смолій В., Степанков В. Українська національна революція XVII ст. (1648-1676 р. р.). Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. 447 с.
18. Україна крізь віки. В 15 т. Київ: Альтернативи, 1999-2000.
19. Якубова Л. «Русский мир» в Україні: на краю прірви. Київ: ТОВ «Видавництво «КЛЮ»», 2018. 384 с
20. Уривалкін О. М. Довідник з історії України. Київ: Дакор, КНТ, 2009. 1008 с.
21. Шейко В. М., Тишевська Л. Г. Історія української культури: Навч. посібник / Наук. ред. В. М. Шейко. Київ: Кондор, 2006. 264 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
  2. Сайт Національної Парламентської бібліотеки України URL: <http://www.nplu.kiev.ua/>
  3. Сайт Інституту історії України НАН України. URL: <http://history.org.ua/uk>
  4. Історія України в історіях. URL: <https://znohistory.ed-era.com>
  5. LIKBEZ. Історичний фронт. URL: <https://likbez.org.ua/ua/>
  6. Історична правда. URL: <https://www.istpravda.com.ua/>
- Каталог курсів підвищення кваліфікації 2023 з напрямку Історія. URL: <https://ippo.com.ua/category/istoria/>